

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravnštvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštne. Rokopisov ne vratimo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Naročnike za 4. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

Ne otopevajmo pod pritiskom!

Z zadnjim dvanajstinskim finančnim zakonom nam je bila na nekam čuden, lahko bi rekli nemoralen način zvišana službena doba od 32 na 35 službenih let, ker nam pri 32 službenih letih ne priznavajo 15% v pokojnino.

Z novim dvanajstinskim finančnim zakonom nam je zopet zvišana službena doba, in sicer za pravico do penzije od 10 na 15 službenih let in obstojala je celo namerna, da bi se zvišala službena doba s pravico do penzije na 25 službenih let. To se pravi, kadar oboli pred 25 službenimi leti, če tudi v službi, ne dobi nobene pokojnine.

Pa ne samo da nam zvišuje država službeno dobo, na drugi strani nam znižuje sistematično naše službene prejemke.

Z zadnjim finančnim zakonom nam je znižala naše prejemke s komorsko dokladom ali davkom na pripomo, ki je bil zelo občuten za aktivno uradništvo, še bolj občuten pa za upokojence, katerim se je ta davek odtrgal prav v decembru, v enem samem obroku.

Z novim dvanajstinskim finančnim zakonom pa je bil napravljen zopet nov atentat na naše plače. Upeljala se je 4% penzijska doklada, torej nov davek in z njim novo znižanje naših plač za 4%.

Ni nam država še izplačala dolžnih razlik od oktobra 1923 do maja 1924. Stanovanja so se v nezgodne višine zvišala in država je pričela učiteljstvu odtrgavati celo od plače vrednost naturalnih stanovanj, ki jih dajejo učiteljstvu občine. Mesto, da bi se stanarina v zmislu činovniškega zakona zvišala, se znižujejo redni prejemki z raznimi davki vedno bolj in bolj.

Občuten udarec nam je bil zadan zopet z odločbo, da se povisice položajne plače ne bodo izplačevale od dneva začetnosti, temveč od dneva podpisa dekret-

ta, s čimer bo učiteljstvo zopet izgubljalo svoje prejemke — ne po lastni krivdi, temveč češče po krivdi naše birokratske uprave.

Neurejeno je tudi vprašanje povrnitve selitvenih stroškov, če kdo dobi službo po razpisu. V večini hrvatskih pokrajjin naše države se selitveni stroški ob takih prilikah izplačujejo, pri nas se je to ukinilo, ker se je potreboval denar za preganjanja učiteljstva po čl. 71. čn. zak.

Ze z osebno dohodnino in invalidskim davkom so se naši dohodki občutno znižali, sedaj so nam še prejemke znižali s komorsko doklado za 4%, s penzijskim davkom za 4% in celo upo kojencem za 3%.

A tudi to jih še ni dovolj. Življenske razmere so vedno slabše, vse je vedno dražje, pri tem nam pa pripravljajo zopet novo znižanje naših plač za 10%, odnosno celo 20% z novim finančnim zakonom k rednemu budgetu za leto 1926/27. in sicer to pot ne s kakim davkom, temveč z direktnim znižanjem naših rednih prejemkov.

In če pogledamo pri tem naše vrste, vidimo, da z občudovanja vredno ravnu dušnost prenašamo udarec za udarcem, da se ne zganemo in otopevamo od dne do dne pod novimi pritiski vedno bolj.

Zato moramo zaklicati vsem našim okrajinim učiteljskim društvom in članom: Ne otopevajmo pod pritiskom! Zganimo se v organizaciji, delajmo v njej in usposobimo jo, da bo zmožna se sklicevati na delo svojega članstva in stanuter na podlagi tega zahtevati naših pravic; dvignimo vse vrednote, ki jih kot stan lahko nudimo, da bomo postali jaka sila, preko katere se ne bo moglo iti, in da bomo s potenciranjem naših notranjih vrednot ubili nemoralno, ki je zavladala v našem pravu!

Zahete učiteljstva predložene ministru prosvete.

(Prema odluci V. Glavne Učiteljske Skupštine U. J. U. držane 28. i 29. avgusta t. g. u Subotici ove je zahteve i resolucije Udr. Jugoslov. Učiteljstva podneo Izvršni odbor g. Ministrju Prosvete u izvodu.)
Solski zakon.

Narodno prosvetovanje je jedan od najglavnih činilaca narodnega života, bez koga se ne da zamisliti ni dobar priredni život. Bez dobro uređene prosvete nema ni dobre vojske ni samo uprave u zemlji. Samo prosvetjen narod može

nepredvati i izdržati konkurenčiju u velikoj svetskoj kulturnoj utakmici i održati svoju nacionalno egzistencijo.

Te resolucije priobčujemo šele sedaj, ker so izšle šele sedaj v Narodni Prosveti — Uredništvo.

LISTEK.

DR. TOMAŽ ROMIH:

Boj za slovenske šole pred več kot štiridesetimi leti.

V mariborskem učiteljskem društvu se je načelo vprašanje, ali se naj upelje v osnovno šolo tudi nemščina.

Marsikoga bode morda zanimalo, kakšno stališče je zavzelo v tej zadevi slovensko učiteljstvo v navedeni dobi. Zato podam sledeči odlomek svojih spominskih zapiskov.

Ob mojem prihodu v Ptuj leta 1876. je vladalo v narodnem oziru pravo mrtvilo. To je bila pač posledica nemških zmag na Francoskem. Zbudila se je nemška pohlepnost po svetovnem gospodstvu. Hoteli so priti po kopnem do Sredozemskega morja in potem dalje in dale. Na tej poti smo jim bili Slovenci kot prvi na poti. Ako hočejo Nemci svoi cilj doseči, morajo Slovenci kot narod izginuti. In Avstrija je bila poslušna dekla velenemške propagande. Osnovana so bila vesenemška propaganda društva: Nemški Schulverein, Südmark, razni Turn-Gesangs-, Kazinovereini.

V vsakem spodnještajerskem mestu, trgu, pa tudi po nekaterih vaseh, je

bilo vsaj eno, pa tudi več teh društev. Vsenemško uradništvo je bilo v službi velenemške propagandne ideje. Ne smerimo se torej čuditi, da je narodno navdušenje iz taborskih časov začelo pojemanje, in da je le še kot majhna iskra tleja še tu pa tam, čakajoča ugodnega trenutka, da zopet vzplami.

Na ptujski petrazrednici, kamor sem prišel za pomožnega učitelja in katero je obiskovalo gotovo tri četrtnine slovenskih učencov, je bil učni jezik nemški, slovenščina se ni niti kot predmet učila. V okoliške šole, tudi enorazrednice, so sili nemščino. V učiteljskem društvu so bila vsa predavanja nemška, nemški so bili tudi zapisniki, ravnno tako pri uradnih konferencah. V čitalnico ni skoraj nikče zahajal. Skoraj vsi čitalničarji so bili včlanjeni tudi v Kazino in Männergesangs-Vereinu, kamor so hodili prepevat in se razveseljevat. Občevalni jezik je bil skoraj izključno nemški.

Ko sem se v Ptiju dobro udomačil in ko sem napravil leta 1876. svojo učiteljsko maturo v Mariboru, usposobljenostni izpit za ljudsko šolo v Gradcu, in ko sem bil leta 1879. imenovan stalnim podučiteljem, sem začel delovati tudi izven šole. Seznanil sem se pa tudi natančno s šolskimi postavami in sem preštudiral vse pedagoške klasike, kar jih je bilo takrat dobiti. V Ptujskem učiteljskem

škole jedan od vrlo značajnih zakona za budučnost narodnu i državno.

V. Glavna Učitelj. Skupština želi, še se za punih 6 god, od oslobodenja i ujedinjenja našega naroda nje moglo dospeti, da se donese jedan jedinstveni Zakon o Uredenju Nar. Škole i prosvete, te toliko značajne grane narod. života za novu državo, nego se jo v pojedinim pokrajnima upravlja po zastarem zakonima i propisima prošloga režima.

Pozdravljajući korake merodavnih faktorja, da reši pitanje danošenja jedinstvenoga Zakona o narod. Školama i raspolaženje Nar. Skupštine, da se taj zakon reši, v narednem sazivu Učiteljska Skupština posle "svestranog pretresa svih oddredaba u podjetju projektu, pobudena je da izjavlji ovu rezoluciju:

Osnovni principi, koji treba da budu zastavljeni v jednom dobrom zakonu o nar. Školama jesu ovi:

Temeljne zahieve prosvete.

Nar. Škola treba da bude u prvom redu nacionalna i da vaspitava u duhu državnoga i narod. jedinstva; treba da bude državna — jedinstvena za celu zemlju, demokratska, pristupačna svima slojevima društvenim, da je slobodna od svakog uticaja i predrasuda i da služi samo saznanju istine i pravde.

Nar. Škola treba da je moderna savremena duhu i težnjama današnje nauke i opštig kulturnog progrusa; da odgovara prilika i potrebama naroda i života našega. Uzgajanjem celokupnoga naroda, ona će upućivati članove njegove, da slavi potrebe zajednice i svoj položaj u društvu tako, kako će kao moralni članovi aktivno učestvovati u društvenom radu na ostvarenju idealu narodnih.

Narodna Škola treba da u vaspitnom sistemu s drugim školama i ustanovama za prosvetljanje čini jednu celinu, jedan sistem, u kom će se od porodice pa dok vaspitanik ne izide u svijet ogledati jedna težnja i jedan pravac.

Nar. Osn. Škola treba da ima svoju organizaciju i nastavu udešenu po pedagoškim principima, da je osigurana državnom potporom u pogledu izdržavanja, da je potpuno emancipovana od svih uticaja sa strane, da ima materijalno obvezne nastavnike sa tačno određenim pravim i dužnostima njihovim. Stručni i stalni nadzor kao i savetodavnina tela i ustanove, ki jih idu iz osnov. nastavu, treba da su u rukama ljudi iz učiteljskih redova. Tako bi se osigurao pravilan razvitak šolskog života i storile povoljne prilike za pravilan nastavni rad.

Sodelovanje pri izdelavi projekta.

Jedan šolski Zakon konstruišan na ovim osnovama zadovoljil bi idealno i zahteve savremene pedagoške nauke i praktične potrebe narodnoga života.

Ali za izradu ovakvoga jednog zakona treba više i svestranije studije i saradnja i drugih činilaca narod. života, više vremena i podataka nego što je to dosad bilo. Medutim prilike i preka potreba izjednačenja dosadašnjih zakona nasledenih iz predašnjih vremena neodstupno zahtevaju, da se doneše še pre jedinstven zakon za narodne škole, ma on i kraće vreme trajao.

Za učiteljsko stalnost.

Današnji projekt Zakona o nar. Školama imo vro dobroj strani, i zadovoljio bi u mnogome

skem društvu sem začel s slovenskimi predavanji o raznih pedagoških in šolsko političnih stvareh in sem odpril učiteljstvu oči o krivicah, ki jih trpi slovenski učitelji. Taka velika krivica je bilo dejstvo, da so morali spodnještajerski učitelji delati usposobljenostne izpise pred izpravevalno komisijo v Gradcu, in kar je bilo še najhujje, da so morali delati tudi praktične nastope na nemških šolah z nemškim učencem, ko so bili vendar doma vajeni slovenskega pouka.

Na mojo inicijativo je izšla v Ptujskem učiteljskem društvu zahteva po izpravevalni komisiji za učiteljev v Mariju. Resolucijo so poslali Lehrerbundu, kjer smo bili včlanjeni, deželnemu šolskemu svetu in ministrstvu.

Nočem trditi, da je imela ravno naša resolucija uspeh, dejstvo pa je, da so se v novem pravilniku določila vsa učiteljska, kjer se naj osnujejo izpravevalne komisije za učitelje.

Ko smo dobili leta 1880. Slovenci večino v okrajnjem zastopu, ki je leta 1881. izvolili slovenske člane za okrajni šolski svet, so imeli Slovenci večino v njem. Slovenski odborniki so bili: Božidar Rajč, dr. Jakob Ploj, dr. Alojz Gregorič in dr. Pred vsako sejo so se zbrali v "Narodnem domu" na posvetovanje z drugimi ptujskimi narodnjaki.

(Dalje prih.)

Izhaja vsak četrtek. Načrtna znača za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo "Pov. UJU — Ljubljana" ima s članino že pisčano naročnino za list. Za oglose in reklamne notice vseh vrst je plačati po Din 2/50 od petit vrste. Inseratni davek po sebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

napred istaknite principi, ako se u njih unesu izmene i dopune Sir. Glav. Odbora Udrženja Jug. Učiteljstva, kolima se bolje zajamčuje urednje počitovanje škole, brže podizanje šolskih zgrad, sigurnije izdržavanje škola, stalnost učiteljska i pravni položaj njihov.

Stalnost učitelja, koja u mnogome uslovljena je načinu rad u školi i kulturni uticaj učiteljev u mestu i okolici treba da je od prvog dana učiteljeve službe.

Izvršni Odbor dostavljajući Vam, Gospodine Ministre, ovu rezoluciju V. Učiteljske Skupštine moliti Vas, da izvolite proučiti i usvojiti podnete Vam "izmene i dopune" Sir. Glav. Odbora Udrženja Jugosl. Učiteljstva na podneti projekt Zakona koje je V. Učitelj. Skupština u svemu primila, i takočisto — kod Narodne Skupštine i drugih merodavnih faktorja, da se one unesu v zakon i tako osiguraju školi i učiteljstvu povoljnije prilike za napredovanje, a u interesu narodnog prosvetljanja i bolje budučnosti.

Prilog 2 primerka "izmene i dopune". (Ganj prejelo uredništvo.)

Učiteljska izobrazba.

Zahet u pogledu produžnog učiteljskog obrazovanja i reorganizacije Učitelj. Škola.

1. Učiteljsko obrazovanje treba da se završi ili u zasebnom pedagoškom fakultetu na Univerzitetu ili u Pedagoškoj akademiji, ravno pravno visokim školama. Za to studiranje pretodružni spremi jedino Učiteljska Škola.

2. Da bi Učitelj. Škole mogle spremi kandidati za to produžno više pedagoško studiranje, potrebljeno je da se i sadašnje Uč. Škole prenrede in to:

a) Zakonom jednoobrazno v celotni državi izvesti uredenje Učiteljskih Škola;

b) Na osnovi toga zakona da se izradi jedinstveni nastavni plan i program (ki do sada niso postojali) uz mišljenje i saradnju svih stručnih lica u zemlji;

c) Da se počne uredenje Učiteljskih Škola produžiti na pet godina tako, da se peta godina računa kot prva godina visokoga studiranja na Univerziteti ili Pedagoškoj Akademiji;

d) Da bi se do takvoga uredenja i (svršenim dacom) dopuštao studiranje fil. fakulteta, učiteljskog obrazovanja došlo, kao i do valjanih nastavnika Učitelj. Škola treba svake godine po nekoliko svršenih maturantov poslati na studiranje na stranu a u isto vreme omogućiti, da maturanti sa Učitelj. Škola mogu kot redovni učenci studirati svoju strukturo na našem univerzitetu.

3. Da se odmah ukini sva ped. odelenja uz srednje škole.

4. Da se za Učiteljske Škole podigne takve zgrade

Po žalbama zaинтересovanih Drž. Savet ništio je odluke Gl. Kontrole stojec na gledišču da je 15% uvečane plate sastavni del penzije. I kada prof. sa 30 i učitelj sa 32 godine imaju prava na punu penzijo onda oni imaju prava i na ovaj sastavni del penzije 15% uvečane plate.

Na osnovu ovoga rešenja svih profesorji i učitelji dobivali su punu penziju sa ovi 15%.

U zakonu o budžetu dvanest, za avg. - novembra t. g. u članu 50. dato je tumačenje čl. 31. da 15% mogu imati kao sastav del penzije samo oni držav. činovnici koji imaju 35. efekt. godina službe.

Ovo se ne odnosi na službenike držav. saobraćajnih ustanova koji imaju 26 odnosno 32 god. takve efekti. službe i na oficirje i vojne službenike.

Kad po specijal. zakonu prof. i učitelji dobivaju punu penziju sa 30 i 32 god. bilo bi nepravilno sporiti im pravo na 15% sa 30 i 32 god. službe na punu penziju po specijal. zakonu. Zato Izvršni Odbor Udr. Jugosl. Učiteljstva moli Gospodinu Ministru da se u nov zakon o budžetu dvanestinama unese član koji bi glasio:

»Profesori i učitelji sa 30 i 32 god. efekti službe za punu penziju imaju pravo i na 15% najvišeg stepena godišnje osnovne plate. Ovo važi za sve penzionisane kojima je do sada osporavano pravo (prema čl. 50. zak. o budžet. dvanestinama za avg. — novem. 1925. g.).«

Solsko nadzorstvo.

Rezolucija o šolskem nadzoru nad osnovnim školama:

1. Skupština je mišljena, da treba zadržati oba u projektu predviđena nadzora nad osnovnim školama t. j. sreski i oblasni šolski nadzor.

2. Da sreski šolski nadzor bude više instruktivn., — didaktički. Za obavljanje administr. poslova, da mu se stavi na rasporedo pomočno osoblje — po mogućnosti iz učiteljskog reda.

3. Da oblasni šk. nadzornici budu spona između sreskih škol. nadzornika i oblasnih samoupravnih vlasti i da vrše stručan nadzor nad radom sreskih nadzornika i škol. odbora. Osim toga njihova briga mora biti posvećena podizanju i obezbeđenju materijalne strane narodnih škola u smislu odredaba pojedinih zakonskih propisa.

4. I sreski i oblasni šolski nadzornici da se uzimaju iz učiteljskog reda. Za nadzornike mogu biti postavljeni učitelji sa jačim kvalifikacijama i istaknutijim prosvetnim i vaspitnim radom u školi i van nje.

5. Položaj šolskih nadzornika da bude stan. Bez svoga pristanka oni se ne mogu razrešiti od dužnosti najmanje za 5 godina, niti se mogu bez svoje molbe premestati.

6. Škol. nadzornici, sreski i oblasni, kad god putuju po službenom poslu i radi oblasaka i pregleda škola, imaju prava na naknadu putnog troška po propisanoj uredbi o naknadu putnih i selidbenih troškova, koje vredi i za ostale činovnike.

7. Pored toga svakom nadzorniku treba odrediti i jedan stalan funkcionalni dodatak tako da sreski nadzornici dobijaju po 1000 Din a oblasni 1200 Din mesečno.

Materijalne zahteve.

1. Da se učiteljima isplati razlika u platu i primadžnostima na koje po činovničkom zakonu od 31. jula imaju pravo, i to za vreme od 1. okt. 1923. god. do kraja aprila 1924. godine, jer je to država dužna da učini po jednom pozitivnom zakonu.

2. Da se penzionisanim učiteljima-cama u Slovenskoj penziji u krunama preobrate u penzije u dinarima ali pari.

To je jedna očigledna nepravda, što to još do sad nije učinjeno.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah. Iz Čehoslovaške.

E. Š.:

— Eh Načrt zakona o izobrazbi učiteljstva narodnih šol. Delovna komisija, organizirana pri ministru šolstva in narodne prosvete, je dobila nalog, da iz-

varia. In tako danes naše veselje ob Tvojem rojstnem jubileju ni popolno...

V spominu si nam koč vztrajen aktiven delavec v naši stanovski organizaciji kakor pri vseh naših gospodarskih inštitucijah, izmed katerih si mnogim tudi sam kumoval. S svojim gospodarskim znanjem in Tebi lastno agilnostjo si mnogo pripomogel nihovemu razvoju in razvoju. Vsa ta deloma tudi Tvoja deca danes pogreša Tvoje negoče roke.

Dragi Nace! Ko prejemaš danes v nepozabljeni solnčni Gorici čestitke svojih prijateljev, tovarišev in znancev, budi uverjen o iskrenosti vseh Tebi od nekdaj v tovarištvu in prijateljstvu vdanih bratov in tovarišev tostran meje naše skupne slovenske domovine, ki stopajo v krog Tvojih čestilcev in Ti kličejo: Nace, čvrst, zdrav in dobre volje do nadaljnih jubilejev!

R. D.

V Pariz.

(Dalje.)

Poslovivši se od Marseja, smo krenili na lepo pot ob francoski rivieri, ki je tako priljubljena diplomatom za njihova potovanja in konference. »Nimajo slabega okusa,« smo konstatirali vsi enodušno. V Nici smo se nastanili v ho-

3. Da se svima učiteljicama izdaje potpuni licni dodatak na skupoču.

4. Da se prilikom penzionisanja isplačuju dotičnim učiteljicama aktivne primadžnosti, dok im se ne reguliše penzija, a eventualna razlika da im se poste naknadno obračuna.

5. Da se prestane sa sabiranjem priloga medu šolskom mladeži za različite svrhe. To da se jedino odebri na Vidov-dan i na dan narod. prosvetovanja.

6. Da se zvanična procedura kod rešavanja molab za prevođenje u viši stepen — višu grupu, kao i za dobijanje 15% povisice od osnovne i položajne plate i 10% redovnih primadžnosti uprosti tako, da se uz molbu pošalje samo izveštaj, kad kod nastavnika iz srednje nastave, bez ikakvih dokumenata.

7. Da se nastavnicima u težim mestima za službovanje, sa manje povoljnij ekonom. prilikama, naročito pored granica daju i specijalan ill veći dodaci na skupoču — kao što je i prede bilo.

8. Da se mesta: Kastav, Ljubljana, Zagreb i Split stave u I. red mesne skupoče.

9. Da se učitelji ne premeštaju na zahteve pojedinih političkih lica, mimo i jasnih zakonskih odredaba, jer to nepovoljno utiče na učitelje i prosvetni rad nopršte.

10. Da se uredi pitanje o primadžnostima učitelja koji svrše Viša Pedag. Školu i polože diplomski ispit.

11. Da g. Min. Prosvete učini potrebne korake kod Min. Umlatrašnjih Dela, da organi nižih upravnih vlasti, u ephodjenju i odnosima sa učiteljima svoje ponašanje i postupke podeše tako, da to ne ide na uštrb ugleda prosvetnih radnika. Ima primera, da su zbog postupaka pojedinih policijskih organa nastavnici bili primuđeni napustiti svoja mesta službovanja, i to u krajevinama, gde su škola i učitelj danas najpotrebniji.

12. Da se disciplinski postupak protiv učitelja — dok ne stupi u život novi zakon o nar. školama, vodi analogo čl. 170. zakona o činovnicima.

Za upokojence.

Da se prizna pravo na popust od 50% na svilma državnim željeznicama i ostalim saobraćajnim sredstvima sa neograničenim brojem putovanja i članovima porodica državnih činovnika, penzionerima, kao i članovima njihovih porodica.

Selitveni stroški ob razpisu.

Na osnovu Rešenja Min. Finansijske odnosno General. Direkcije Držav. Računovodstva DRBr. 111.061 od 14. avg. 1921. godine učitelji su dosad imali pravo na naknadu selidbenih troškova iz državne kase i kad se premeštaju na osnovni konkurs (stečaj) po čl. 35. iz mesta u mesto.

Po saznanju u Ministarstvu Finansija izrađuje se nova Uredba o putnim i selidbenim troškovima i dnevnicama državnih činovnika, koja će uskoro podneti Finansijskom Odboru Nar. Skupštine.

Novom Uredbom menja se i čl. 33, tač. v. Uredbe DRBr. 96.000 od 1920. god. tako, da se više ne priznaje pravo učiteljima na naknadu putnih selidbenih troškova u slučajevima premeštaja po stečaju.

Izvršni Odbor Udrženja Jugoslovenskog Učiteljstva moli Gospodinu Ministru da se izvoli zauzeti kod G. Min. Finansijski i Finansijskog Odb. Nar. Skupštine, da se ovo stečeno pravo ne ukida učiteljima več da gornje rešenje General. Direkcije ostane i dalje u sili.

21. X. 1925. Beograd.

Udruženje Jugoslovenskog Učiteljstva.

Sekretar: Jov. Miljević. Predsednik: Pet. Vuksanović.

akademijah in na zavodih za izobrazbo učiteljic v domaćih naukikh. Obe ti ustanovi more organizirati samo država. Študij na njih je brezplačen. — Spadata naravnost v kompetenco ministrstva

šolstva in prosvete. Akademije je ustavljati predvsem v sedežih vseučilišč. Za praktično vežbanje je ustanoviti pri pedagoških akademijah potrebno število vadnic.

Splošne vesti.

— **Seja širrega sosveia.** V 2. seji ožrega sosveia dne 28. novembra je bilo sklenjeno, da se vrši dne 29. decembra seja širrega sosveia UJU povrjeništvo Ljubljana. Ker pa je bilo vodstvo med tem poročilo, da se bo takrat najbrž vršila seja širrega glavnega odbora UJU v Beogradu, bomo morali preložiti našo sejo najbrž na januar. Točnega obvestila pričakujemo v kratkem in upamo da bomo mogli poročati natančno že v prihodnji številki.

— **»Slovenec« piše:** »Ob Prešernovi 125-letnici... ne primaš officialno glasilo liberalnega učiteljstva — »Učiteljski Tovariš« ni v vrstice o Prešernu. Po pravici toži »Narod« da liberalna inteligencija Prešerna zanemarija.« — »Slovenčev« klasik nai kar molči o zanemarjenju Prešerna, ker sigurno ga tudi on ne bi omenil, ako bi mu to ne prijalo za avtonomistične svrhe. Blatili Prešerna mi nismo nikdar, dasi ima »Učit. Tov.« 65 le.. Pri tej priliki naj spomnimo klerikalne kulturne moraliste na »Pozabljeno 50-letnico« — dr. Kreka, ki ga pa danes v »Slovencu« na vso sapo citirajo. »Liberalno« strašilo, ki ga je »Slovenec« prinesel zoper enkrat iz svoje zarjave orložarne, je tudi že zelo obrabljen in iz mode ter je stvar okusa, kakor »Slovenčeva« notica.

— **Minister prosvete g. S. Radić je sprejel delegate Izvršilnega odbora UJU.** ki so z ministrom razpravljali o stanovskih vprašanjih. Konferenca se je vršila dopoldne in popoldne. Na razpravo je prišel tudi zakonski načrt o osnovnih šolah.

— **Novi člani prosvetnega sveta.** Na podlagi zadnjih dvanajstih se razširi prosvetni svet v prosvetnem ministruštu za tri člane. Od teh odpade po eden na Hrvatsko, na Slovenijo in na Bosno.

PROSIMO POROČIL O PROSVETNIH DRUŠTVIH ITD.

— **V solskem okraju Konjice:** Črešnjice, Sv. Florijan, Sv. Kunigunda, Prihova, Rakovac, Špitalič, Zreče.

— **V solskem okraju Kozje:** Buče, Koprivnica, Olimje, Pečice, Pilštanj, Podčetrtek, Prevorce, Virštanj, Zagorje.

— **Ostale šole, ki nam še niso poslale** seznamo in od katerih še želimo podatkov, priobčimo v prihodnji številki. Poslužite se frankirane dopisnice, ki je priložena ceniku!

— **Velikonočno potovanje v Italijo.** Društvo »Probuda« priredi velikonočni izlet v Italijo, in sicer iz Ljubljane preko Trsta v Florenci, Rim, Neapolj, Ankono in s parnikom na Reko. Odhod je v torek 30. marca opoldne iz Ljubljane, vrnitev v torek 6. aprila. Stroški za vožnjo z brzovlakom, hrano, prenočišča in

Jedna marljiva, svestrana i vrlo plodna radenica — naša drugarica.

Sud naučnjaka o J. B. B. (iznosim ovde samo neke citate). Dr. Karasek, češki naučnjak u listu »Moravska Orlice« od 1907.: Autorka (naime J. B.) poznaje (osim češka) i poljsku literaturo, a tako i nemščku, francusku i englesku. Napisala je čitav niz knjiga o nar. vizovima, od katerih ističemo veliki »leksikon« u sedmih jezikih. Ta je dama očvidno jedna od najinteligentnejših Jugoslavenskih čiji gostoljubivi dom v Sarajevu prikazuje komadič idealne sveslavenske obaze u takmočnji nemščini. Radovi gdje Jelice naučni su, a interesovale osobito ljude, koji se bave etnografskim studijama. Ogromno je tu vrlo širokog znanja. Njezina se naučna ispitivanja čitaju vrlo slast, jer su iznesena na način, koji se drugde ne može nači: francuska lakoča u stilu i slavenski zanos u shvaćanju.

— **Medu Slovincima ima štovatelja** osobito Dr. Ilešića i Dr. N. Županića. — **Vazda je radila z najneprijatljivim** prilikama, u večitem strahu, da ne uplode korespondenciju od koje je velik deo zapeo u avstriji, crnom kabinetu. Ona, čuvarica svega najpozitivnijeg u našoj rasi malo je dosad imala vedrih dana. Pakost avstrijskih činovnika, zloba domaćih sinova, zavist nekih ograničenih žena stajala je občino na putu njezinog rada. I danas nije bolje!«

Izneo T. J.

(Konec.)

→ Če niste za Miklavž, obdarujte na božičnici otroke s knjigami iz založbe Učiteljske tiskarne! ←